

שם המרצה: ד"ר דני חורש

שם הקורס: פוסט-טראומה: מושגי מפתח, שאלות מרכזיות, ותחומי מחקר.

מספר קורס: 60-397-01

סוג הקורס: סמינר

היקף שעות: 2

סמסטר: א'

שנת לימודים: תשע"ד

א. מטרת הקורס (מטרות על / מטרות ספציפיות):

הסטודנטים ייחשפו לתיאוריות ולשאלות המחקריות המרכזיות בתחום הפוסט-טראומה. לאור היכרות זו, יוכל כל סטודנט לזהות תחום או נושא הקרובים ללבו, ולפתח הצעת מחקר עצמאית הקשורה אליו.

ב. תוכן הקורס: (רציונל, נושאים)

לאירועים טראומטיים (מלחמה, תקיפה מינית, אסונות טבע, ועוד) השלכות פסיכולוגיות משמעותיות על הנחשפים אליהם. במסגרת הסמינר, נלמד על סוגים שונים של קשיים פסיכולוגיים המתפתחים כתוצאה מחשיפה לדחק טראומטי (למשל, PTSD, דיכאון, הפרעות סומטיות). כמו כן, נסקור גורמים פסיכולוגיים הקשורים לפגיעות ולחוסן לנוכח דחק טראומטי. עוד נלמד על סוגיות ספציפיות ושנויות במחלוקת בתחום הטראומה (למשל, צמיחה פוסט-טראומטית), ועל גישות מחקריות שונות.

מהלך השיעורים: (שיטות ההוראה, שימוש בטכנולוגיה, מרצים אורחים)

9 השיעורים הראשונים בסמסטר יתבססו על הרצאות פרונטליות של המרצה (מלוות בדיון בכיתה), כאשר כל הרצאה תסקור היבט מרכזי בתחום הטראומה הנפשית. בין שיעור לשיעור, הסטודנטים יתבקשו לקרוא מאמרי מפתח בתחום הטראומה. החל מהשיעור הרביעי, יתקיימו פגישות אישיות בין הסטודנטים למרצה, בהן יתבקש כל סטודנט להעלות רעיון להצעת המחקר שלו. 4 השיעורים האחרונים בסמסטר יוקדשו לרפראטים בכיתה, בהם הסטודנטים יציגו את רעיונות המחקר שלהם, ויקבלו משוב מחבריהם לכיתה ומהמרצה.

תכנית הוראה מפורטת ורשימת קריאת חובה לכל השיעורים:

1. פוסט-טראומה: רקע היסטורי ותיאורטי.

לואיס-הרמן, ג'. (1994). *טראומה והחלמה*. תל-אביב: הוצאת אופקים, ספריית הפועלים (פרק 1).

בלס, ר. (2004). תולדות יחסה של הפסיכואנליזה לגילוי עריות: מיתוסים ומציאות. בתוך זליגמן, צ., וסולומון, ז. (עורכות). *הסוד ושברו: סוגיות בגילוי עריות*. בני ברק: הקיבוץ המאוחד-כתר.

2. הפרעת דחק פוסט-טראומטית (PTSD).

Davidson, J.R.T. (2001). Recognition and treatment of posttraumatic stress disorder. *Journal of the American Medical Association*, 286(5), 584-588.

Nemeroff, C.B., Bremner, J.D., Foa, E.B., Mayberg, H.S., North, C.S., & Stein, M.B. (2006). Posttraumatic stress disorder: A state-of-the science review. *Journal of Psychiatric Research*, 40(1), 1-21.

3. מעבר להפרעה פוסט-טראומטית: דיכאון, אובדנות, והפרעות קו-מורבידיות אחרות.

O'Donnell, M.L., Creamer, M., Pattison, P. (2004). Posttraumatic stress disorder and depression following trauma: Understanding comorbidity. *American Journal of Psychiatry*, 161, 1390-1396.

4. מה הופך אותנו לפגיעים או לחסינים יותר בפני דחק טראומטי?

Agaibi, C.E., & Wilson, J.P. (2005). Trauma, PTSD, and resilience: A review of the literature. *Trauma, Violence, and Abuse: A Review Journal*, 6(3), 195-216.

Bonanno, G.A. (2004). Loss, trauma, and human resilience: Have we underestimated the human capacity to thrive after extremely aversive events? *American Psychologist*, 59(1), 20-2.

5. פוסט-טראומה בישראל: מלחמה, שבי וטרור.

בכר, א. (2005). *זה מה שאני זוכר*. אור יהודה: כנרת-זמורה ביתן-דביר.

Bleich, A., Gelkopf, M., & Solomon, Z. (2003). Exposure to terrorism, stress-related mental health symptoms, and coping behaviors among a nationally representative sample in Israel. *Journal of the American Medical Association*, 290(5), 612-620.

Solomon, Z. (1993). *Combat Stress Reaction: The Enduring Toll of War*. New York: Plenum Press.

6. טראומה מתמשכת והפרעה פוסט-טראומטית מורכבת (Complex PTSD).

הרמן-לואיס, י. (1994). *טראומה והחלמה*. תל-אביב: הוצאת אופקים, ספריית הפועלים. (פרק 7).

Ide, N., & Paez, A. (2000). Complex PTSD: A review of current issues. *International Journal of Emergency Mental Health*, 2(1), 43-49.

7. טראומטיזציה משנית.

Baranowsky, A.B., Young, M., Johnson-Douglas, S., Williams-Keeler, L., & McCarrey, M. (1998). PTSD transmission: A review of secondary traumatization in holocaust survivor families. *Canadian Psychology*, 39(4), 247-256.

8. שיטות טיפול בהפרעה פוסט-טראומטית, ומחקרי פסיכותרפיה בתחום.

Rauch, S.A.M., Eftekhari, A., & Ruzek, J.I. (2012). Review of exposure therapy: A gold standard for PTSD treatment. *Journal of Rehabilitation Research and Development*, 49(5), 679-687.

9. שיטות מחקר וכלי מחקר מרכזיים בתחום הטראומה.

McDonald, S.D., & Calhoun, P.S. (2010). The diagnostic accuracy of the PTSD checklist: a critical review. *Clinical Psychology Review*, 30(8), 976-987.

ג. חובות הקורס:

דרישות קדם:

חובות / דרישות / מטלות:

קריאת מאמרים בין שיעור לשיעור, השתתפות בשיעורים, הגעה לפגישות עם המרצה, הצגת רפראט בכיתה, וכתובת הצעת המחקר.

מרכיבי הציון הסופי (ציון מספרי / ציון עובר):

ציון מספרי המבוסס על הצגת הרפראט (30%) וכתובת הצעת המחקר (70%).

ד. ביבליוגרפיה: (חובה/רשות)

קריאת רשות

ליבלר, ע. (1989). *חונן מציפורים*. תל-אביב: שוקן.

Bonanno, G.A., & Kaltman, S. (2001). The varieties of grief experience. *Clinical Psychology Review*, 21(5), 705-734.

Dyregrov, A., & Yule, W. (2006). A review of PTSD in children. *Child and Adolescent Mental Health*, 11(4), 176-184.

Ehlers A, & Clark DM. (2000). A cognitive model of posttraumatic stress disorder. *Behaviour Research and Therapy*, 38(4), 19-45.

Figley, C.R., & Leventman, S. (1980). *Strangers at Home: Vietnam Veterans since the War*. New York: Bruner/Mazel.

Figley, C.R., & Nash, W.P. (2006). *Combat Stress Injury: Theory, Research, and Management*. New York: Routledge.

Horowitz, M.J. (1999). *Essential Papers on Post Traumatic Stress Disorder*. New York: NYU Press.

Janoff-Bulman, R. (1989). Assumptive worlds and the stress of traumatic events: Applications of the schema construct. *Social Cognition*, 7, Special Issue: Stress, Coping, and Social Cognition, 113-136.

King, D.W., Taft, C., King, L.A., Hammond, C. & Stone, E.R. (2006). Directionality of the association between social support and posttraumatic stress disorder: A longitudinal investigation. *Journal of Applied Social Psychology*, 36, 2980–2992.

Koenen, K. C. (2007). Genetics of posttraumatic stress disorder: Review and recommendations for future studies. *Journal of Traumatic Stress*, 20, 737–750.

Shalev, A.Y., Ankri, Y., Israeli-Shalev, Y., Peleg, T., Adessky, R., & Freedman, S. (2012). Prevention of posttraumatic stress disorder by early treatment: Results from the Jerusalem Trauma Outreach and Prevention Study. *Archives of General Psychiatry*, 69(2), 166-176.

Tedeschi, R.G., & Calhoun, L.G. (1996). The posttraumatic growth inventory: Measuring the positive legacy of trauma. *Journal of Traumatic Stress*, 9, 455–471.

Young, A. (1997). *The Harmony of Illusions: Inventing Post-Traumatic Stress Disorder*. Princeton, NJ: Princeton University Press.